

lehetőséget és játékeret hagyunk magunknak: mindössze a virtuális képernyőket váltogathatjuk az asztal alján található asztalváltó sávval.

A megnyitott ablakokat az előzőekben már szóba került PostScript-fájlok tartalmazta leírásokban található billentyűkombinációkkal is kezelni tudjuk. A `larswm` e téren számos lehetőséget nyújt.

A kilépés a `CTRL+ALT+BACKSPACE` billentyűkkel történik.

A Debian-Sidben található alapablakkezelők

<code>twm</code>	<code>phluid</code>	<code>vtvm</code>
<code>9wm</code>	<code>pwm</code>	<code>qwm</code>
<code>amiwm</code>	<code>ratpoison</code>	<code>uwm</code>
<code>aewm</code>	<code>gwm1</code>	<code>wm2</code>
<code>ion</code>	<code>ctwm</code>	<code>flwm</code>
<code>larswm</code>	<code>qvwm</code>	<code>failsafe</code>

`ctwm`

Szintén a `twm`-hez hasonló tudású ablakkezelő. Leírását úgy szintén még indítás előtt célszerű elolvasni. Ezenkívül ajánlom a leírás mellett található példafájlok `*.twmrc` valamelyikének saját könyvtárunkba tör-

tendő másolását `.twmrc` néven, nélküle ugyanis nagyon kevés eszköz fog a rendelkezésünkre állni. Én a `lynx.twmrc` fájlt próbáltam ki, amivel már kellemes eszközökre tettem szert. Az így kapott beállításokkal elérhetjük, hogy a bal egérgombbal kattintva alkalmazásmenü bukkan fel, a középső gomb használat esetén az ablakkezelő vezérlőmenü (kilépés stb.) jelenik meg, a jobb egérgombbal kattintva pedig az ablakok kezelését segítő menü (ablakbezárás, képernyőanimáció) áll a rendelkezésünkre. Szomorú tapasztalat, hogy ez volt az egyetlen ablakkezelő, amely esetenként nem érzékelte az egér használatát.

`vtvm`

Első ránézésre szinte teljesen azonos a `twm`-mel: mind a menü, mind a beállítások felépítése megegyezik. A beállításokat a `.vtvmrc` fájl tartalmazza a sajátkönyvtárunkban. A rendszer-szintű beállítások a `/etc/X11/rvtm` könyvtárban szerepelnek.

`gwm`

Alapvető képernyőkezelő program. A Debianban található változat nem tartalmaz beállítóeszközöket.

`uwm`

Saját menüvel is rendelkezik, amelyet mi magunk is szerkeszteni tudunk. A teljes rendszerre érvényes beállításokat a `/etc/X11/ude` tartalmazza (furcsa, hogy az `uwm` nevű ablakkezelő beállítófájljai az `ude` könyvtárba kerültek).

`wm2`

Alapszintű ablakkezelő, hiszen csak X-terminál indítására alkalmas, illetve ikonra változtatásukra és újbóli megjelenítésükre képes.

`flwm`

A Debian saját menüjét veszi át. Beállítási lehetőségei igen szegényesek. Egyetlen saját lehetőséget tartalmazott: több virtuális képernyőt tudunk vele kezelni.

`failsafe`

Nem is tudom igazán eldönteni, hogy a `failsafe` külön ablakkezelőnek minősíthető-e, hiszen az X feltelepítésekor önműködően feltevéődik a rendszerre. Önálló beállításokkal nem rendelkezik. Indítás után egy fejléc nélküli X-terminál nyílik meg, amelyből különböző alkalmazásokat indíthattunk el. Én annak idején a StarOffice 5.2 indításakor alkalmaztam,

hiszen ha teljes képernyőn használtam, akkor az apró eltéréseket leszámítva Windows-szerű felületet adott.

Egy lépcsővel feljebb

Ebbe a csoportba azokat az ablakkezelőket soroltam, amelyek némiképpen egyediek, tehát valamilyen önálló ötletet tartalmaznak – és ennek köszönhetően az előbb felsoroltaknál bizonyos szempontból jobbak. Természetesen ezek sem közelítik meg a komolyabb ablakkezelők szintjét, de a megfelelő helyen alkalmazva őket igen hasznosak lehetnek a felhasználók számára.

`amiwm`

A leírás alapján ez a képernyőkezelő felépítésében az Amiga ablakkezelőjére hasonlít. Ezt sajnos nem tudom eldönteni, mivel az Amiga felületét nem ismerem, de mindenképp érdekes felületet hoz létre, leginkább a MacOS-éra emlékeztetett (természetesen jóval egyszerűbb kivitelben). Az egér jobb gombjával a képernyő bal felső sarkában kattintva több menüt is kapunk, ezek közül a legelsőben található egy parancssor begépelését lehetővé tevő ablak. Ebből tudjuk elindítani az alkalmazásokat (ugyanítt lelhető fel az ablakkezelőből kiléptető `Exit...` menüpont is). Az így létrejövő ablakok teljes képernyőssé vagy ikonméretűvé tehetők, illetve az ablakok jobb felső sarkában lévő három ikonnal a háttérbe küldhetők. Az ablakok a bal felső sarokban szereplő ikonnal zárhatók be.

`ion`

Első látásra ez az ablakkezelő is nagyon egyszerűnek látszik. Amennyiben elolvassuk a súgót, a leírását, illetve betekintünk a bennük hivatkozott fájlokba (`/etc/ion/`), rájöhetünk, a látszat igenis csal: az `ion` ugyanis számos billentyűkombinációt tartalmaz. Az általa megjelenített képernyő igen sajátos, mert minden ablakot teljes képernyős ablakként jelenítünk meg, még a legutolsó beviteli ablakot is. Néhány fontosabb billentyű a könnyed használathoz:

- F1 a súgó-oldal kiválasztása és megtekintése;
- Mod*+F1 a súgó-oldal kiválasztása és megtekintése;
- F2 az X-terminálemulátor indítása;
- F3 parancsfuttatás;
- Mod*+F3 a lehetőség indítása;
- F4 SSH-kapcsolat létrehozása valamilyen kiszolgálóval;
- F5 fájl szerkesztése;
- F6 a fájlnezegető indítása;
- F9 munkaterület készítése, amennyiben már létezik, átlépés rá;
- Mod*+F9 a munkaterület lekérdezése;
- F11 megerősítés után újra azt kérdezi tőlünk, hogy újraindítsa-e az `ion-t`;
- F12 megerősítés után újra azt kérdezi tőlünk, hogy kilépjünk-e az `ion-ból`.

* (Módosító billentyű, ALT vagy CTRL változatfüggő.)

Nagyon zavaró, hogy a normál billentyűk is tartalmaznak ablakkezelő szolgáltatásokat, ami sok esetben ütközik az indított alkalmazással. Ez volt az egyik legegyszerűbb ablakkezelő.

Folytatjuk.

Tóth Béla (tothb1@freemail.hu)

Nős, két gyermek büszke atyja. Dolgozott földmérőként, majd térinformatikus szakmérnöki képesítést szerzett. Egyaránt otthonosan mozog a CAD és a térinformatikai programokban, valamint a DOS- és Windows-alkalmazásokban.

Legkedveltebb elfoglaltsága már két és fél éve a Linux.

Váltás PostgreSQL adatbázisrendszerre

Néhány hasznos tanács arra vonatkozóan, hogy miként cserélhetjük le meglévő Microsoft Access adatbázisrendszerünket.

Egyre több vállalat kezd nyílt forrású üzleti rendszerekkel foglalkozni, sokan közülük teljes rendszert igyekeznek kiépíteni, amely a vásárlók számára hozzáférhető webes felülettel az alapként szolgáló adatbázisig terjed. Legtöbb esetben a Linux-PHP-Apache hármast, illetve egy nyílt forrású adatbázist (MySQL-t vagy PostgreSQL-t) foglal magában. A PostgreSQL népszerűsége főleg az utóbbi időben növekedett meg, hiszen mára a program elérte azt a minőséget, amelynél már megbízhatónak és jól használhatónak mondható. Több nagyvállalat biztosít állandóan elérhető támogatást, közöttük a RedHat is. Írásomban azt szeretném megmutatni, hogy mire számíthatunk, ha a Microsoft Accessről nyílt forrású adatbázisrendszerre (itt és most a BSD-típusú felhasználási szerződéssel rendelkező PostgreSQL-re) térünk át.

Michael Calabrese, a Bike Friday nevű kerékpárgyártó cég adatrendszerének felelőse nemrégiben a változás mellett döntött. A Bike Friday egy villámgyorsan növekedő, túra- és hegyi kerékpárok gyártásával foglalkozó cég, székhelyük az Oregon állambeli Eugene-ben található. A vállalatnál PostgreSQL adatbázisban rögzítik az eladásokkal, a gyártással és a vásárlói támogatással kapcsolatos összes adatot. Calabrese mostanában épp a cég e-üzleti rendszerét szándékozik ingyenes programokra lecserélni: Linuxra, Apache-ra és PostgreSQL-re. Egyelőre azonban úgy tervezi, hogy megtartja a munkaállomásokon használt Microsoft Access 97-et annak érdekében, hogy az adatbázis lecserélése miatt szükséges szünet a lehető legrövidebb ideig tartson. Calabrese szerint: „Ha a munkaállomásokon használt kezelőprogramokat nem akarjuk megtartani, egyszerű a dolgunk: csupán le kell futtatni az átalakítóprogramokat és elkezdhetjük megírni az új kezelőrendszert. Ha a kezelőrendszer az Access, amelyet továbbra is szeretnénk használni a PostgreSQL adatbázissal, akkor a fejlődés új irányait úgy jelöltük ki, hogy az induláshoz nincs szükség az egész rendszer átalakítására. A kezelőfelület befagyasztása után

nyugodtan számoljunk egy évet az átalakításra. Ha a változtatásokat fokozatosan vezetjük be, megmarad a választási lehetőség, hogy egy-egy új lehetőséget Accessben vagy PostgreSQL-ben valósítsunk meg”.

A változtatás eszközei

Amennyiben a Microsoft Open DataBase Connectivity (ODBC) meghajtókat betöltjük a PostgreSQL-sablonadatbázisba, máris megtettük az első lépést az Access és a PostgreSQL összeházasításához. Az együttműködéshez az alapvető átalakító eszközök mellett (lásd a *További érdekességek* című részt) néha további ODBC kiszolgálóoldali szolgáltatásokra is szüksége van. Ezeket az *src/interfaces/odbc/odbc.sql* fájlban találhatjuk meg. A PostgreSQL felületfüggetlen 4-es típusú Java adatbázis-kapcsolati felület (JDBC) meghajtót is tartalmaz. Továbbá a C számára készült beágyazott felület (ECPG) is a PostgreSQL részét képezi. A telepítés végeztével Calabrese adatösszesítő eszközöket választott, például a pgAccess – ez Windows és Unix változatban, illetve az exSQL 3.1-es változatában egyaránt hozzáférhető.

Miután a meglévő adatbázisokról a rendelkezésre álló eszközökkel (vagy a *pg_dumpall* segédprogrammal, vagy pedig a *pg_dump* és a *pg_dumpaccount.s* együttes használatával) biztonsági mentést készítettünk és a telepítőt (*Installer*) is lefuttattuk, az adatok átalakításának első lépéseként az Accessben használatos, azonban a PostgreSQL-ben nem megengedett fájlnevek levadászása következett. Az Access meglehetősen szabadelvű, hiszen a fájlnevekben számos olyan karakter használatát lehetővé teszi, amelyeket más adatbázisrendszerek (Oracle, Sybase, PostgreSQL stb.) nem ismernek fel. Így a Bike Friday adatbázisában szereplő nevek jó részét a PostgreSQL által is kezelhető formájúra kellett alakítani, például az *Order Detail* táblázatból *Order_Detail*, a *Shipped?* mezőnevekből pedig *Shipped* vagy *ShippedYN* lett.

Az alapvető átalakítóeszközök minden meg nem engedett karaktert eltávolítanak. Ez súlyos gondokat okozhat, hiszen a mit sem sejtő munkaállomási kezelőprogramok (nem értve a helyzetet) minden további nélkül megszákíthatják az adatbázissal való kapcsolatot.

Calabrese azt javasolja, hogy ha a kezelőprogramokat megtartjuk, ne írjuk át az adatbázis neveit, vagy pedig az adatbázist és a kezelőfelületeket is párhuzamosan módosítsuk. Ő maga ezt úgy oldotta meg, hogy az adatbázisban és a kezelőprogramokban saját kezűleg, egyesével írta át a kérdéses karaktereket.

1. lista Meglehetősen pazarló lekérdezés

```
SELECT Orders.SalesRepID
Bikes_ColorsAvailable.Color,
OrderDetails.BuildABikeID, Orders.OrderDate,
BuildABike.ColorID,
Bikes_BasicFrameTypes.FrameName,
Reps.Rep, BuildABike.Frame, Orders.CustID,
Orders.OrderID, OrderDetails.PartID,
Orders.ShipDate,
BuildABike.BikeState
FROM (Reps RIGHT JOIN Orders ON
Reps.RepID = Orders.SalesRepID) INNER JOIN
(((Bikes_BasicFrameTypes INNER JOIN
(OrderDetails INNER JOIN BuildABike ON
OrderDetails.BuildABikeID =
BuildABike.BuildABikeID) ON
Bikes_BasicFrameTypes.FrameTypeID =
BuildABike.FrameTypeID) INNER JOIN
Bikes_ColorsAvailable ON BuildABike.ColorID =
Bikes_ColorsAvailable.ColorID)
INNER JOIN Contacts_CurrentFrame_BABID ON
BuildABike.BuildABikeID =
Contacts_CurrentFrame_BABID.BuildABikeID)
ON Orders.OrderID = OrderDetails.OrderID
WHERE (((OrderDetails.PartID)=6502))
ORDER BY Orders.OrderDate DESC;
```

2. lista Ugyanaz a lekérdezés, de jóval gyorsabban

```
SELECT salesrepid, color, od.buildabikeid, o.orderdate,
bab.colorid, framename, reps.rep, bab.frame,
o.custid, o.orderid, partid, o.shipdate, bab.bikestate
FROM
reps, bikes_basicframetypes b_bft, orders as o,
orderdetails as od,
bikes_colorsavailable as b_co_a,
buildabike as bab
WHERE repid = salesrepid
AND od.buildabikeid = bab.buildabikeid
AND b_bft.frametypeid = bab.frametypeid
AND b_co_a.colorid = bab.colorid
AND o.orderid = od.orderid
AND bab.custid=[Forms]![Customers/Contacts]![ID]
AND entrydate = (
SELECT MAX(entrydate)
FROM buildabike as b2
WHERE bab.frame = b2.frame
);
```

Ez rendben is volt, hiszen a távolabbi tervek között a kezelőprogramok lecserélése is szerepelt. Ami a legfontosabb: a munka ezen szakaszában nagyon fontos, hogy folyamatosan ellenőrizzük, vajon minden működik-e. Ha a meg nem engedett karaktereket kiküszöböltük, az adatok máris készen állnak az átalakításra.

Az adatok átalakítása

Ha azt tervezzük, hogy az Access megtartva kezelőfelületnek, első lépésként csak az adatokat ültetjük át PostgreSQL alá, a pgAdmin rendkívül hasznos eszköznek fogjuk találni. Calabrese az exSQL módosított változatát is felhasználta annak meghatározásához, hogy az Access és a PostgreSQL hogyan kezeli a táblázatok közötti kapcsolatokat. A http://www.geocities.com/musica_6898/postgresaccess_home.html címen elérhető honlapján a nyilvánosság elé tárt változat egy héjprogramot futtat le, mely számos esetben módosítja a mezőtípus-átalakítás menetét (például az Access pénznemkezelését is). A Bike Friday Access kezelőfelülete a PostgreSQL számszerű decimális mezőit szövegmezőként értelmezte. Ennek érdekében, hogy az Access ezeket helyesen kezelje, Calabrese a mezőket *Float4*-típusúvá változtatta (a PostgreSQL így nevezi a négybájtos lebegőpontos számokat).

A kezelőfelület kipróbálása

Száznál is több táblázatával a Bike Friday kezelőfelülete meglehetősen összetett. A felhasználó szemzőgéből nézve a Bike Friday több mint nyolcvan képernyőt használ a megrendelések beírásához, az alkatrésztáblázat megtekintéséhez, a gyártás ütemezéséhez és a raktárkészlet ellenőrzéséhez. Ezért Calabrese-nek biztosnak kellett lennie abban, hogy a rendszert több tucat felhasználó sem fagyaszthatja le. A kipróbálás jó néhány hétig tartott, közben az SQL-lekérdezéseket is szükség szerint módosítani kellett oly módon, hogy az Access-oldalról vagy (ha ez nem volt megoldható) az adatbázis oldalán újraírták őket, egészen addig, amíg elfogadható sebességet kaptak. Az 1. és 2. listában egy jellegzetes és egy gyorsított lekérdezést láthatunk.

A PostgreSQL-lekérdezések hatékonyabbá tétele általában a `Create index`, `vacuum`, `vacuum analyze`, `cluster` és `explain` parancsok használatával történik. Calabrese azonban figyelmeztet, hogy az Access alapértelmezett a lekérdezéseket nem közvetlenül továbbítja, hanem mindig az általa leghatékonyabbnak ítélt formára alakítja őket. Calabrese a program okoskodását közvetlen lekérdezés használatával kerülte meg, amely közölte az Access-szel, hogy hozzá ne nyúljon a lekérdezéshez, egyszerűen csak továbbítsa a kiszolgáló felé. A Bike Friday PostgreSQL-adatbázisának egyszerűsítése során Calabrese úgy ért el sebességnövekedést, hogy a lekérdezésekben az adatbázisból kisebb, pontosabban körülhatárolt adatokat vett ki. Százezer rendelési adat egyidejű lekérdezése